

رنگ مدرسه

بررسی عوامل مؤثر بر حس دل‌بستگی

دانش‌آموزان و معلمان نسبت به مدرسه

محمد تابش

همه‌جا کرم استخوانی

یا مدرسه رنگین‌کمانی؟!؟

انتخاب رنگ‌های متفاوت و مناسب در رنگ‌آمیزی مدرسه، در شرایطی که ظاهراً رسم شده است که همه جا باید به رنگ کرم استخوانی باشد، نیاز به اندکی شجاعت و ساختار شکنی توأم با شناخت و دانش دارد. البته باید مراقب بود که تنوع بیش از حد رنگ‌ها آزاردهنده و زننده نباشد. برخی مواقع ترکیب رنگ‌ها در ابتدا بسیار شاد و دوست‌داشتنی است ولی در درازمدت آزاردهنده و خسته‌کننده می‌شود. چند سالی است که دیده می‌شود در بعضی از مدارس برای مقابله با یکنواختی بصری و برای بانشاط کردن فضاها، از رنگ‌های شاد، تند و درخشان به‌وفور استفاده می‌شود در حالی که تحقیقات اخیر می‌گوید که در بسیاری از موارد تنوع رنگ بیش از حد و یا استفاده گسترده از رنگ‌های خیره‌کننده، می‌تواند به تحریک بیش از اندازه و ایجاد هرج‌ومرج بصری منجر شود. لذا شایسته است برای پیدا کردن

جاذبه رنگ‌ها

یکی از عوامل تعیین‌کننده در ایجاد حس تعلق به مدرسه استفاده از رنگ‌های مناسب در فضاهای مدرسه است.

رنگ‌های مختلف، بسته به روحیه و احساس افراد، تأثیرات متفاوتی بر آن‌ها می‌گذارند. بنابراین استفاده از رنگ‌هایی که متناسب با نیازهای روحی و روان‌شناختی دانش‌آموزان باشد در فضاها و میلمان مدرسه بسیار ضروری است. چه بسا انتخاب رنگ‌های نامناسب باعث کسالت و خمودگی از یک‌سو و از سوی دیگر زمینه‌ساز اضطراب و هیجان بیش از اندازه و یا سایر اختلالات دانش‌آموزان و معلمان گردد.

بر اساس تحقیقات یک مؤسسه بین‌المللی در زمینه رنگ در مدارس، تأثیر رنگ در نشاط‌افزایی، محبوبیت مدرسه و سلامت روحی دانش‌آموزان، در ردیف تأثیر عوامل بسیار مهمی مثل برنامه‌ریزی، نحوه اداره مدرسه و روشنایی در مدرسه است.

پس از آن سه یا چهار رنگ محوری موجود در آن تصویر را بیرون بکشید و با این کار پالت رنگ خود را ایجاد کنید و با در نظر گرفتن عوامل دیگر، تصمیم‌گیری و پالت رنگ خود را اصلاح کنید. به مثال زیر توجه کنید:

در نظر دارید برای فضای کتابخانه یا فضای مشترک در یک مدرسه یک ترکیب رنگ مناسب پیدا کنید.

اگر این مدرسه در شرایط اقلیمی سردسیر باشد، حس و حال مطلوب باید متناسب با صرف نوشیدنی‌های گرمی مانند چای یا شیرکائوئی داغ است. همچنین رنگ‌های موجود در تصویر گل آفتابگردان با پالت رنگ یک فضای گرمابخش، هماهنگ است. ابتدا رنگ‌های محوری اولیه تصویر را انتخاب می‌کنیم و پس از آن با در نظر گرفتن سایر عوامل، به‌جز اقلیم، تصمیم‌نهایی را اتخاذ می‌کنیم.

اما اگر مدرسه در یک اقلیم بسیار گرم باشد، باید به دنبال فضایی باشیم که بتوان از گرما به آن پناه برد.

یادآوری می‌کنیم که عوامل تعیین‌کننده بسیار زیادند و تصاویر فوق به معنای نمونه‌های کاملاً

رنگ‌های مطلوب، تعادل را مبنای قرار دهیم. البته می‌دانیم که ارائه یک الگوی مشخص برای این موضوع غیرممکن است اما شاید بتوان گفت که استفاده از لکه‌های رنگ‌های خاص و هدفمند در زمینه‌ای متعادل یکی از راهکارهای اثربخش است. برای مثال استفاده محدود از لکه‌های رنگ‌های گرمی مانند زرد در زمینه رنگ گرم روشن، سبز یا آبی بسیار روشن و یا رنگ استخوانی، در فضاهایی که از نور خورشید بهره نمی‌برند، می‌تواند احساس خوشایند حضور آفتاب در داخل فضا را تداعی کند و تأثیر خوبی بر روحیه دانش‌آموزان در آن فضا بگذارد.

لازم است اشاره کنیم که منظور از حضور رنگ‌ها در محیط، تنها به رنگ دیوارها یا سایر سطوح داخلی فضای آن محدود نمی‌شود، بلکه استفاده از مبلمان با رنگ‌های مناسب نیز مورد نظر است. همچنین باید رنگ‌های مجموعه مبلمان و سطوح داخلی با یکدیگر هماهنگی داشته باشند.

چه ترکیبی از رنگ‌ها فضاهای مدرسه را دوست‌داشتنی‌تر می‌کنند؟

برای رسیدن به پاسخ این سؤال، نخست سعی کنید حس و حال لازم و مطلوب برای دوست‌داشتنی‌تر شدن هر فضا را تعریف کنید. پس از آن بررسی کنید که چگونه می‌توانید به کمک رنگ‌ها به وقوع این حس و حال در آن فضا کمک کنید. البته فراموش نکنید که سایر عناصر موجود در یک فضا، هر یک سهم خود را دارند و قطعاً در انتخاب رنگ‌های موردنظر شما تأثیر می‌گذارند. عناصری مانند ابعاد فضاها، موقعیت بازشوهای آن‌ها، مبلمان موجود، میزان روشنایی و نور و عملکرد تعریف شده آن، مقطع تحصیلی، شرایط سنی و جنسیتی دانش‌آموزان، موقعیت جغرافیایی و فرهنگی مدرسه و بسیاری عوامل دیگر. اما به‌هر حال شما می‌توانید حس و حال کلی آنچه را که مطلوب شماست تعریف کنید و پس از آن به دنبال عملی کردن آن تعریف بگردید. بهترین منبع الهام برای شما می‌تواند تصاویر زیبای طبیعت، آثار معماری هنرمندانه و یا هر تصویر واقعی که ترکیب رنگ‌های موجود در آن، نزدیک به حس و حال موردنظر شماست باشد.

رنگ و یادگیری

موضوع رنگ در معماری مدارس موضوع بسیار گسترده‌ای است که در این مجال کوتاه نمی‌توانیم به همه آن‌ها بپردازیم.

اما از مهم‌ترین مواردی که باید به آن اشاره کنیم، توجه به اصلی‌ترین فعالیت مرتبط با مدرسه و ارتباط آن با رنگ‌ها است.

بدیهی است که یادگیری مهم‌ترین رویداد مرتبط با دانش‌آموزان در مدرسه است. استفاده خوب و مناسب از رنگ‌ها در فرایند یادگیری می‌تواند، علاوه بر تسهیل در این کار، این فرایند را بانشاط بیشتری همراه کند که نتیجه آن ایجاد علاقه بیشتر به مدرسه و فعالیت‌های آن در دانش‌آموزان خواهد بود.

علاوه بر اینکه انتخاب رنگ‌ها در یادگیری مؤثر است، می‌توان در برخی از موضوع‌ها برای کمک به یادگیری از رنگ‌ها استفاده کرد. مثلاً آشنایی با رنگ‌های طیف نور مرئی یکی از آن‌هاست. در یک فضای عمومی و مشترک، استفاده از شیشه‌های رنگی در ترتیب رنگ‌های بنفش، نیلی، آبی، سبز، زرد، نارنجی و قرمز و عبور نور آفتاب از آن‌ها و رنگارنگ نمودن فضای داخل، در بعضی از ساعات روز، علاوه بر دوست‌داشتنی‌تر کردن فضا، در زمینه یادگیری نیز از آن‌ها بهره‌برداری شده است.

همچنین شما می‌توانید مثلاً در فضای بچه‌های دوم دبستان با چیدمان مقواهای رنگی در یک خط بر روی دیوار، با تعداد و تکرار رنگ‌ها به شکل یک سری یا دنباله، بچه‌ها را در کشف الگوی موجود در این دنباله ترغیب کنید. یا قطعات رنگی چوبی که در کنار هم شکلی را در دل دیوار کامل می‌کنند پیش‌بینی و جانمایی کنید. با این کار هم فضا را شاد و دوست‌داشتنی کرده‌اید و هم به یادگیری بچه‌ها کمک نموده‌اید.

موفق نیستند، بلکه صرفاً برای مثال مطرح شده‌اند. شما به همین روش می‌توانید با الهام از تصاویر طبیعت و یا سایر تصاویر، صدها پالت رنگ داشته باشید که در آغاز، به شما ایده بدهند. پس از آن با در نظر گرفتن همه عوامل و با کم و زیاد کردن رنگ‌های این پالت، تصمیم‌گیری کنید و رنگ‌های منتخب نهایی را در سطوح و مبلمان فضای موردنظر خود وارد کنید.

فرهنگ نوشتن

۱. الگویی که در شکل‌های زیر می‌بینید، توصیف کنید. توصیف خود را بنویسید.
الگوی این شکل‌ها عبارت است از:

با ۵ مربع می‌توان ۱۲ قطعه مختلف درست کرد. این ۱۲ شکل را با کاغذ درست کنید. قطعه‌ها را با رنگ‌های مختلف رنگ‌آمیزی کنید.

تصاویر بالا برگرفته از کتاب ریاضی دوم دبستان است. برای کشف و تولید انواع ایده‌ها در این موضوع، کافی است کتاب‌های درسی را با این نگاه ورق بزنید.

به هر صورت، رنگ‌ها قدرت زیادی در دوست‌داشتنی‌تر کردن مدرسه شما دارند. مهم آن است که بتوانید آن‌ها را کشف کنید و به شکلی هدفمند در کنار هم قرار دهید.

در شماره‌های بعدی، موارد دیگر تأثیرگذار در دوست‌داشتنی‌تر شدن مدرسه به کمک طراحی معماری و مبلمان آن را مورد بررسی قرار خواهیم داد. منتظر دریافت نظرات شما از طریق ایمیل رشد معلم هستیم.